

הנחיות לתצפית במחקר פעולה בכנס הבינלאומי StreetWise, urban action as open source

רקע

מטרת המחקר

המחקר הוא חלק מכנס שנועד להגדיר מהם התנאים הדרושים כדי לבסס שותפות חדשה בין תושבים, עוברי האורח ומשתמשי מרחב אחרים לבין המרחב העירוני. תכלית הכנס לעודד את משתמשי המרחב הציבורי להשתתף בקביעת סדר היום הציבורי.

אמצעי המחקר: איך להשיג את המטרה

בכדי לבחון איך אפשר לעודד תחושת שייכות למרחב העירוני ורצון להשתתף בכינונו החלטנו להשתמש בכנס במחקר פעולה אתנומתודולגי. במחקר כזה מפרים את הסדר החברתי/מרחבי הקיים, בוחנים את כיצד משפיעה הפרת הסדר על ההתנהגות במרחב ומתעדים את העמדות הציבוריות שמשתקפות משינוי ההתנהגות. בכנס StreetWise יתקיימו אירועי פרפורמנס שעוברי אורח יחוו כשינוי במרחב ואתם תתעדו את שינוי ההתנהגות שלהם בתגובה לשינוי במרחב.

תצפית משתתפת

אתם תתעדו, כלומר תאספו נתונים על התנהגות הקהל בזמן הפרפורמנס בשיטה שנקראת תצפית משתתפת כלומר תהיו נוכחים בזמן הפעולה, תשתתפו כ"קהל" באירועים הבאים: הפרפורמנס של פיטר, של ג'ילי, של בסמה ויאר א ובמיצג של סטודנטים מסטודיו נושאי בתכנון עירוני שמנחה דר' אורית שמואלי.

תכנון התצפית

אתם תשתמשו ב-3 שיטות תיעוד איכותניות כתצפית.

בשיטה איכותנית איסוף הנתונים תלוי בתנאים בזמן אמת: מי אוסף, מתי, במה הוא מתבונן... כל אחד מכם (אם תעבדו בזוגות, אז כל זוג) יתנסה באיסוף נתונים באמצעים הבאים:

1. תיאור כתוב או הקלטה ותמלול ההתרששות

אתם כותבים תוך כדי האירוע את מה שמתרחש בטבלה כמו טבלה מס' 2 בהמשך המסמך. לחילופין אתם מקליטים את עצמכם תוך כדי האירוע, מספרים את מה שאתם רואים ואחר כך מתמללים את ההקלטה לטבלה כמו טבלה מס' 2 בהמשך המסמך. **מגישים בדיווח את טבלה מס' 1 ואת טבלה מס' 2**

2. שיחה עם עוברי האורח ותיעוד בשאלונים

הנחיות לבניית שאלון מופיעות בהמשך המסמך וגם דוגמאות לדיווח על התשובות שקבלתם לשאלונים. אפשר לעבוד בזוגות, אחד/ת שואלת על פי שאלון והשני/ה כותבת. **מגישים את טבלה מס' 1 ועבור כל שאלון את טבלה מס' 3.**

3. צילום התרשמות אישית תוך כדי האירוע

אם תוכלו להוסיף לתמונות תאריך ושעה בתוך המצלמה/הטלפון – נפלא. **מגישים את טבלה מס' 1, קובץ PDF עם כל התמונות, טבלת התרשמות מס' 4**

טבלה מס' 1 – דוגמה לטבלת נתונים כלליים של אירוע עבור כל שיטות התיעוד

שם החוקר (אתם)	זיויה קיי
סוג האירוע	פרפורמנס של מרינה אברמוביץ (Marina Abramovic)
תאריך ושעה	18 אפריל 2018, 19:00-20:00
מיקום	המוזיאון לאמנות מודרנית בבון, גרמניה, אולם גרהרד, בתוך התערוכה "The Cleaner"
תנאי שטח	חלל ממוזג, תאורה לבנה, מצלמות אבטחה
מיקום החוקר (אתם)	המעגל הפנימי שמסביב לפרפורמנית, בתוך קבוצה של 20 מוזמנים
מרחק מההתרששות	בין 0.5 ל 1.5 מטרים
תנאים מיוחדים	שפת האירוע גרמנית, ללא תיאום, אסור לצלם,

טבלה מס' 2 - דוגמה לאיסוף נתוני תיעוד בשיטה שנייה של תיאור או הקלטה ותמלול

<p>במהלך השיחה בגרמנית שהתפתחה עם מרינה (Marina Abramovic) בקבלת הפנים לכבוד התערוכה הרטרופסקטיבית שלה, היא מספרת שהכינה "הפתעה". האוצרת הראשית של התערוכה, סוזן קליין, מובילה אותנו לאחד מאולמות התערוכה. רוב המשתתפים מכירים זה את זה ועסוקים בשיחה בגרמנית/אנגלית. אני התלוויתי למישהו שמוזמן כחלק מקבוצת אוצרים ואספנים בינלאומיים ונמצאת ליד סוזן שנראית במתח ומשדרת שגם היא לא בדיוק יודעת מה קורה, היא מחליפה מבטים עם אנשי הביטחון שלוחשים במכשירי הקשר ונראה שגם להם לא ברור מה מתוכנן.</p>	<p>19:00</p>
<p>מרינה נכנסת עם אוליי (Ulay לבדוק בגוגל), היא החליפה לשמלה ארוכה אדומה, כולם בהלם! אין ספק שזו הפתעה בסדר גודל אמיתי (☺) את ההלם של האוצרת מחליף אחרי שניות חיוך של סיפוק, מחיאות כפיים סוערות לפני שמשהו בכלל התחיל, כולם מדברים עם כולם, מה שאני מצליחה לקלוט בגרמנית זה: "היא מדהימה", "הצליחה להפתיע גם את סוזן", סוזן קליין מסבירה מיד בהתלחשות לכולם שגם היא לא היתה מודעת לעניין, היא ידעה שאולי צריך להגיע מתישהו אבל ... מרינה ואולי עומדים זה ליד זה, מולנו ברצינות תהומית, מתחילה מוסיקת טנגו ממערכת סראונד באולם. התלחשויות: רובנו מזהים שזו המוסיקה של אחד ממופעי הפרפורמנס שהם העלו ביחד לפני יותר מ-20 שנה.....</p>	<p>19:10</p>
<p>אחרי דקות ארוכות הם מתקרבים אחד אל השני ומתחילים לרקוד מעין טנגו, מסביבנו מתחילים שחזורי הפרפורמנס האחרים, כלומר מגיעים אסיסטינטים של מרינה מבית הספר שלה בניו יורק וכל אחד בפניה שלו משחזר פרפורמנס אחר שלה.</p>	<p>19:20</p>
<p>את הכל כתבתי בדיעבד.... כדי להמחיש לכם מה אתם אמורים לתעד: אירועים אובייקטיביים עם הדגשים הסובייקטיביים.</p>	<p>19:30</p>
<p></p>	<p>19:40</p>
<p></p>	<p>19:50</p>

הנחיות לבניית שאלון לאיסוף נתונים מתוך שיחה עם עוברי האורח בפרפורמנס

פירוט הנושאים הרלבנטיים לתצפית בקורס הזה בכנס הספציפי הזה:

- אתם פונים לאנשים ברחוב ולא תמיד הם פנויים לעצור ולענות.
- חשוב לתמצת ולשאל קודם את השאלות החשובות, כי גם אם הם מתעניינים הם ממהרים.
- בסיטואציות שבהן פונים לאנשים ברחוב חשוב להיות בלתי אמצעיים, יותר ידידותיים מאשר רשמיים.
- כדאי לעבוד בזוגות, אחד/ת י/תשאל והשני/ה י/תכתוב.
- בניית שאלון למחקר היא תהליך מורכב, דורש הבנה במספר תחומים וכפוף לתקנות אתיות. לכן אתם יכולים להסתמך על דוגמאות לשאלונים שמצורפים למייל. אין כוונה להחליף לימוד מעמיק אבל לאפשר לכם "טעימת" מחקר פעולה והנאה מהתהליך. מצורפים למייל שאלון של פיטר ושאלון שלי, שתי גישות שונות קצת. דוגמה לשוני: פיטר שולח אנשים לתצפית עם שאלונים מוצמדים ללוחות ומאד ברור מהרגע הראשון שהם משתתפים במחקר. אני מעדיפה להשהות את ההבנה הזו רגע ולכן מקפידה למשל להשתמש בדפים קטנים בגודל 5A, בגודל דומה למכשיר סלולרי, פחות בולטים כך שכאשר פונים למישהו הוא לא מרגיש מיד שהוא במחקר ואפשר לצמצם את הטיית המחקר.
- כשמבצעים מחקר מחויבים להסכמה מראש של מי ששואלים אותו לשימוש בתשובות שלו. במקרה הזה אתם לא תשאלו שמות או פרטים מזהים אחרים אז אין בעיה ובכל אופן תשתדלו להגיד בסוף שאתם שואלים במסגרת מחקר עירוני מטעם הפקולטה לארכ' ובינוי ערים בטכניון. בדקתי את תנאי התצפית שלכם במסגרת הקורס והם לגמרי מוגנים בתקנות האתיות של הטכניון ובכל מקרה האחריות עלי (☺)
- שפת התקשורת: במקרה שלנו זה נושא מעניין, אתם תשאלו ותקבלו תשובות בעברית או בערבית וכל האורחים דוברי אנגלית... אנחנו נעביר להם את התוצאות/תחושות/תרגומים תוך כדי הכנס.
- כל אחד מכם צריך למלא (אחרי שפניתם ודברתם עם אנשים ברחוב) 4 שאלונים. כל זוג ימלא 8 שאלונים. אחרי שתתחלקו לזוגות אכתוב לכם באיזה אירוע אתם מעבירים שאלונים.
- השאלון לאירוע של פיטר מופיע כדוגמה בטבלה מס' 3 ומצורף גם כקובץ למייל.
- את השאלון לשאר האירועים, תבנו על פי השאלון שלי שמצורף למייל.
- עד יום רביעי תתאימו את השאלונים לאירועים ותמלאו את מה שאפשר למלא: שמות, תאריכים, מופיעים... (אין עדיין מיקום סופי), תשלחו לדפי. אנחנו נדפיס עבורכם.

טבלה מס' 3- דוגמה לשאלון עבור האירוע של פיטר

שאלה	תשובה
ראית את האיש שנפלה לו המזוודה עם הדפים? מה קרה שם?	
מה חשבת? מה עשית?	
הבחנת במישהו/יא שעזרו לו ?	
מה לדעתך הסיבה שעצרו לעזור לו ?	
למה לדעתך היו כאלו שלא עצרו? במה זה תלוי לדעתך?	
ידעת שזה היה אירוע מתוכנן (פרפורמנס)?	
האמן פיטר בורקה הפיל את המזוודה, הוא מופיע ברחבי העולם ובוחן איך אנשים מגיבים במרחב הציבורי	
מה את/ה חושב/ת אפשר ללמוד על תגובת אנשים במרחב הציבורי? סימון מתוך אפשרויות	טוב לב נימוס פחד מזרים אדישות חוסר רצון למעורבות סיבה אחרת

טבלה מס' 4 - התרשמות בתיעוד מסוג צילום חווייתי

איך אתם מסכמים את החוויה בתצפית ?	
האם הרגשתם שעצם היותכם חלק מקבוצת לימוד שינתה את החוויה שלכם? הקלה? חזקה? שבשה?	
מה דעתכם על אירועי פרפורמנס כאמצעי להבנת המרחב הציבורי? הבנת העמדות של עוברי האורח במרחב הציבורי?	
האם לדעתכם אפשר להשתמש באירועים כאלו בכדי להטמיע שינוי במרחב? באילו מגבלות?	
האם לדעתכם מתאים יותר להשתמש באירוע שנתפס על ידי הצופים כשגרת פעולה לא מתכוננת או שחשוב שיבינו שזה אירוע מתוכנן מסוג Art performance ?	
מהי ההתרשמות האישית שלכם ממידת הרצון של עוברי האורח שיתרחש שינוי במרחב הציבורי?	
מהי ההתרשמות האישית שלכם ממידת הנכונות של עוברי להיות מעורבים בהבניית המשמעות של המרחב הציבורי ומהי להערכתכם מידת נכונותם לקחת חלק פעיל בהבניית שינוי כזה?	

מאמרים להרחבה :

http://library.macam.ac.il/study/pdf_files/d10596.pdf

https://www.dyellin.ac.il/sites/default/files/journals/in_the_college/edition11/tzvi_beckerman.pdf